

Remissvar om certifikat och intyg enligt EU-förordningen om fluorerade växthusgaser

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

Diarienummer KN2026/01459

Certifierings Partner Nordic AB (CPN) är ackrediterat för personcertifiering enligt ISO/IEC 17024 och utfärdar i dag certifikat för fysiska personer i Kategori V, utbildningsintyg samt certifikat för juridiska personer för arbete med mobil utrustning.

Sammanfattande synpunkter

CPN är positivt till att Sverige behåller ett certifikatkrav för arbete med mobil utrustning och till den föreslagna giltighetstiden på sju år. Det är en lämplig harmonisering med sjuårsintervallet i artikel 10.9 i förordning (EU) 2024/573.

För att förslaget ska kunna genomföras behöver följande klargöras:

- certifikatens indelning och omfattning,
- övergången för befintliga person- och företagscertifikat samt förhållandet mellan den 1 juni 2027 och den 12 mars 2029,
- hur repetitionskurs eller bedömningsförfarande ska ingå i recertifieringen och leda till ett nytt, opartiskt certifieringsbeslut,
- ansvarsfördelningen mellan utbildningsanordnare, intygsgivande organ, bedömningsorgan och certifieringsorgan, samt
- kraven på utrustning, myndighetsgodkännande, ackreditering och en praktiskt möjlig övergångstid.

Certifikatens omfattning för mobil utrustning

Den föreslagna 17 a § anger att ett certifikat åtminstone ska omfatta färdigheter och kunskaper enligt artikel 2.2 a–c och bilaga I i genomförandeförordning (EU) 2025/1893. Hänvisningen motsvarar utbildningsintygen M1, M2 och M3 och kan därför uppfattas som att samtliga kompetenskrav ska samlas i ett gemensamt svenskt certifikat.

M1 omfattar fluorerade växthusgaser och kolväten. M2 är en begränsad variant för samma ämnen när en automatisk station används för återvinning och laddning M3 omfattar aktiviteterna i artikel 1.1 a när de utförs med koldioxid. Omfattningarna innebär delvis olika risker, arbetsmetoder, säkerhetskrav och utrustningsbehov. M4 avser endast återvinning och regleras separat i artikel 2.2 d.

Artikel 2.1 i genomförandeförordning (EU) 2025/1893 medger separata utbildningsintyg eller ett intyg som kombinerar flera intygstyper. CPN anser att den svenska modellen på motsvarande sätt bör tillåta certifikat med omfattning motsvarande M1, M2 och M3 samt relevanta kombinationer. Eftersom M1 redan omfattar aktiviteterna i M2 behöver M1 och M2 inte kombineras, medan M1 eller M2 bör kunna kombineras med M3. Certifikatets omfattning ska framgå tydligt.

Den föreslagna 17 a § bör därför ange att certifikatet ska omfatta de färdigheter och kunskaper som är relevanta för den angivna omfattningen. Ett certifikat som alltid omfattar allt riskerar annars att medföra oproportionerliga examinationer, investeringar och kostnader för personer vars arbete endast avser en del av området.

Övergången från dagens Kategori V och aktuella datum

Artikel 10.9 i förordning (EU) 2024/573 anger att certifikat och utbildningsintyg som utfärdats enligt förordning (EU) nr 517/2014 fortsätter att gälla enligt de villkor som gällde när de utfärdades. Innehavarna ska första gången delta i en repetitionskurs eller genomgå ett bedömningsförfarande senast den 12 mars 2029.

Det innebär inte att alla befintliga certifikat automatiskt förlängs till den 12 mars 2029. För svenska certifikat med angiven giltighetstid innebär detta att certifikatet fortsatt gäller till sitt individuella slutdatum och enligt sina ursprungliga villkor. Den 12 mars 2029 är däremot EU-regleringens sista datum för den första kompetensuppdateringen för innehavare av äldre certifikat och utbildningsintyg. EU-regleringen anger inte den 1 juni 2027 som ett generellt sista användningsdatum för dessa handlingar.

Promemorians övergångsbestämmelse innebär samtidigt att äldre svenska certifikat eller intyg får användas utan att de nya kraven uppfylls endast till och med den 1 juni 2027. Författningstexten och motiveringen använder dessutom både uttrycket "till och med den 1 juni 2027" och "till och med utgången av maj 2027". Datumet och förhållandet till artikel 10.9 behöver anges och motiveras entydigt.

Övergångsreglerna bör tydligt ange vad dagens Kategori V fortsatt gäller för, vilka nya kompetenser som behöver kompletteras, hur kompletteringen ska verifieras och vilket nytt eller uppdaterat certifikat som ska utfärdas. Det måste också framgå om övergången ska hanteras som ny certifiering, recertifiering eller repetitionskurs med kompletterande examination.

Artikel 4.3 i genomförandeförordning (EU) 2024/2215 ger medlemsstaterna möjlighet att medge undantag från prov när motsvarande kompetens redan har visats och att kräva endast ett kompletterande prov när kompetensen delvis motsvarar de nya kraven. Sverige bör uttryckligen ta ställning till hur denna möjlighet ska användas för innehavare av dagens Kategori V.

Övergången för juridiska personer

Även övergången för befintliga företagscertifikat behöver regleras tydligare. Det bör framgå:

- om certifikaten fortsätter att gälla enligt sina ursprungliga villkor eller om en ny ansökan och kompletterande underlag krävs,
- hur företagen ska visa att de har tillräckligt många personer med rätt certifikatsomfattning samt nödvändiga verktyg och förfaranden, och
- hur 22 § om ackreditering för personcertifiering och 25 § om sju års giltighet ska tillämpas på certifikat som utfärdas till juridiska personer.

Sju års giltighetstid och recertifiering

CPN tillstyrker en giltighetstid på sju år. Artikel 10.9 i förordning (EU) 2024/573 kräver att certifierade fysiska personer minst vart sjunde år deltar i en repetitionskurs eller genomgår ett bedömningsförfarande. För de certifikat som omfattas av genomförandeförordning (EU) 2024/2215 anger artikel 10 att kursen eller bedömningsförfarandet ska styrka praktiska färdigheter och teoretiska kunskaper enligt bilaga I.

En repetitionskurs är dock inte i sig ett certifieringsbeslut. När ett svenskt certifikat upphör efter sju år behöver certifieringsordningen ange vilket underlag som krävs, hur fortsatt kompetens bedöms och hur certifieringsorganet fattar ett nytt, opartiskt beslut. Enbart närvaro vid en kurs bör inte automatiskt leda till ett nytt certifikat.

Det behövs en enhetlig nationell modell. Annars riskerar olika certifieringsorgan att tillämpa exempelvis fullständig examination, enbart teoretiskt prov eller kursdeltagande utan jämförbar kontroll av resultatet.

Utbildning, bedömning och certifiering

Varken författningsförslaget eller artikel 4.1 i genomförandeförordning (EU) 2024/2215 anger att genomgången utbildning är ett formellt tillträdeskrav till certifieringsprocessen för mobil utrustning. Utfärdandet av certifikat knyts i stället till ett godkänt teoretiskt och praktiskt prov. Om utbildning ska vara obligatorisk behöver detta regleras, tillsammans med kraven på utbildningen och hur likvärdig kompetens ska beaktas.

För certifikat enligt genomförandeförordning (EU) 2024/2215 anordnar bedömningsorganet proven medan certifieringsorganet ansvarar för certifieringsprocessen, certifieringsbeslutet och utfärdandet. Artikel 8.1 anger uttryckligen att ett certifieringsorgan också får vara bedömningsorgan. Den föreslagna 26 § bör därför inte kunna uppfattas som att ett externt examinationscenter alltid måste anlitas.

Utbildningsintyg från andra EU- och EES-länder

Den föreslagna 34 a § undantar en person med ett utbildningsintyg enligt genomförandeförordning (EU) 2025/1893 från det svenska certifikatkravet i 17 §, om intyget har utfärdats i ett annat EU- eller EES-land och visas upp i svensk översättning. Detta följer kravet på ömsesidigt erkännande i artikel 5.

Samtidigt kan den svenska vägen innebära ett högre krav än den som gäller för den som åberopar ett utländskt M-intyg. Konsekvenserna bör analyseras och det bör finnas en enhetlig kontroll av intygets äkthet, giltighet, omfattning och utfärdande organ. Undantaget ska endast gälla de aktiviteter som det utländska intyget faktiskt omfattar.

Utrustning, kostnader och praktiska förutsättningar

Om ett certifikat alltid ska omfatta hela kompetensområdet bakom M1–M3 kan den praktiska examinationen kräva betydligt mer än uppdaterade kunskapsmatriser och provfrågor. Beroende på examinationens utformning kan det krävas:

- utrustning och säkerhetsrutiner för brandfarliga köldmedier, bland annat R1234yf och kolväten,
- R744-system samt högtrycksklassad service- och mätutrustning,
- utrustning för återvinning, laddning och läckagekontroll samt anpassade och riskbedömda examinationsplatser, och
- bredare examinatorkompetens och längre examinationstid.

Detta medför investeringar, driftkostnader och påverkan på examinationskapaciteten. Konsekvenserna bör analyseras innan certifikatens omfattning och den praktiska examinationen fastställs. Separata och kombinerbara omfattningar skulle minska konsekvenserna och göra examinationen mer relevant för personens faktiska arbete.

Kompletterande regler, övergångstid och sanktioner

Förslaget ger Naturvårdsverket möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter, men anger ingen tidsplan. Innan det nya systemet kan tillämpas behöver certifikatsomfattningar, kompetenskrav, övergångs- och recertifieringsmodell, roller för utbildning och M4-intyg vara fastställda.

Övergångstiden bör räknas från den tidpunkt då de kompletterande reglerna, certifieringsmodellen och myndigheternas bedömningsgrunder faktiskt finns tillgängliga. Certifieringsorganen behöver därefter tid att utveckla och verifiera prov, anskaffa utrustning, kvalificera personal och, vid behov, ansöka om ändrad ackrediteringsomfattning. Perioden mellan den 1 december 2026 och den 1 juni 2027 är inte tillräcklig om dessa förutsättningar saknas vid ikraftträdandet.

Personer och företag bör inte kunna drabbas av sanktioner eller andra negativa rättsverkningar innan de har haft en faktisk och rimlig möjlighet att uppfylla de nya kraven. Övergångsbestämmelserna behöver därför omfatta även förseningar i föreskrifter, utbildningar, examinationer, myndighetsgodkännanden och ackrediteringsbeslut.

Avslutande bedömning

CPN tillstyrker huvudprincipen om fortsatt svensk certifiering för arbete på mobil utrustning och en giltighetstid på sju år. Innan de nya kraven börjar tillämpas behöver dock certifikatens omfattning, övergången från Kategori V, recertifieringen, ansvarsfördelningen, hanteringen av utländska utbildningsintyg och de praktiska förutsättningarna vara tydligt reglerade. Berörda aktörer måste därefter få tillräcklig tid att anpassa verksamheten.

För Certifierings Partner Nordic AB

Monica Scott, VD

Mats Myrberg, Certifieringsansvarig

Peter Bjurman, Sakkunnig Training Partner Nordic AB